

ŠTRUKTURÁLNA POMOC V SEKTORE RYBÁRSTVA

Európska rybárska politika, pôvodne financovaná prostredníctvom finančného nástroja na usmerňovanie rybného hospodárstva (FNURH), bola v rokoch 2007 – 2013 financovaná z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo a v súčasnosti využíva finančné prostriedky nového Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF), ktorý disponuje rozpočtom vo výške 6,4 miliardy EUR na obdobie 2014 – 2020. ENRF podporuje rybárov pri prechode na udržateľný rybolov, diverzifikáciu hospodárstiev pobrežných spoločností a financuje projekty, ktoré vytvárajú nové pracovné miesta a zlepšujú kvalitu života v európskych pobrežných oblastiach.

PRÁVNY ZÁKLAD

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 z 15. mája 2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde.

CIELE

Hlavným cieľom štrukturálnej politiky v oblasti rybárstva je prijímať finančné opatrenia na vykonávanie spoločnej rybárskej politiky (SRP) a trvalo udržateľný rozvoj oblastí rybolovu a akvakultúry. Podporuje rybárov pri plnení nových požiadaviek, ktoré sa týkajú napríklad zákazu odhadzovania úlovkov, nových bezpečnostných opatrení a zmien pracovných podmienok, získavania údajov a prístavnej infraštruktúry.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

A. Kontext

Štrukturálna rybárska politika sa datuje od roku 1970, keď bola predložená žiadosť usmerňovacej sekcii Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EPUZF) o podporu výstavby, modernizácie, uvádzania produktov na trh a ich spracovania v sektore rybárstva.

V roku 1992 sa Európska rada na zasadnutí v Edinburgu rozhodla začleniť štrukturálnu politiku v oblasti rybného hospodárstva do štrukturálnych fondov s jej vlastným cieľom – cieľom 5a (prispôsobenie rybného hospodárstva) a vlastným finančným nástrojom – finančným nástrojom na usmerňovanie rybného hospodárstva (FNURH). Na poskytovanie finančnej podpory oblastiam závislým od rybolovu sa v rokoch 1994 – 1999 realizovala iniciatíva Spoločenstva týkajúca sa reštrukturalizácie rybného hospodárstva (PESCA) spoločne so sprievodnými opatreniami, ako sú predčasný dôchodok, stimuly pre mladých rybárov atď.

Agendou 2000 sa zaviedli nové usmernenia, ktoré zahŕňali začlenenie štrukturálnych problémov oblastí závislých od rybolovu do nového cieľa č. 2 štrukturálnych fondov a neobnovenie iniciatívy PESCA v roku 2000. Nariadenie Rady (ES) č. 1263/1999 stanovilo nový intervenčný rámec FNURH na obdobie 2000 – 2006 s cieľom dosiahnuť udržateľnú rovnováhu medzi zdrojmi rybolovu a ich využívaním.

B. Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFRH)

1. V rámci reformy spoločnej rybného hospodárstva politiky (SRP) bol nástroj FNURH počnúc obdobím 2007 – 2013 nahradený Európskym fondom pre rybné hospodárstvo (EFRH), ktorý mal päť priorít.

- podporovať hlavné ciele SRP, t. j. zabezpečiť udržateľné využívanie rybolovných zdrojov a stabilnej rovnováhy medzi týmito zdrojmi a kapacitou rybného hospodárstva EÚ,
- zvyšovať konkurencieschopnosť a hospodársku životaschopnosť prevádzkovateľov v tomto sektore,
- podporovať ekologické metódy rybolovu a produkcie,
- poskytovať zodpovedajúcu podporu pre zamestnancov v tomto sektore,
- uľahčovať diverzifikáciu hospodárskej činnosti v oblastiach závislých od rybolovu.

Celkový objem rozpočtu EFRH na roky 2007 – 2013 predstavoval 3 849 miliónov EUR (2 908 miliónov EUR bolo určených pre konvergentné oblasti a 941 miliónov EUR pre nekonvergentné oblasti).

2. Druhy akcií:

- opatrenia na prispôsobenie rybného hospodárstva politiky Spoločenstva (príspevok na trvalé alebo prechodné stiahnutie rybného hospodárstva plavidiel, na odbornú prípravu, premiestnenie alebo predčasný dôchodok),
- akvakultúra, spracovanie produktov a ich uvádzanie na trh: podpora nákupu a používania výstroja a metód, ktoré znižujú vplyv rybolovu na životné prostredie, najmä v prípade rybolovu malých podnikov a mikropodnikov,
- opatrenia spoločného záujmu: na čerpanie pomoci boli oprávnené projekty, ktoré napomáhali udržateľný rozvoj či ochranu zdrojov, podporovali trhy s výrobkami rybného hospodárstva alebo spoluprácu medzi vedeckými pracovníkmi a prevádzkovateľmi v sektore rybolovu,

- udržateľný rozvoj oblastí pobrežného rybolovu: podporu opatrení a iniciatív, ktoré boli zamerané na diverzifikáciu a posilňovanie hospodárskeho rastu v oblastiach postihnutých poklesom činnosti v oblasti rybolovu,
- technickú pomoc: opatrenia, ktoré sa týkali prípravy, monitorovania, administratívnej a technickej podpory, hodnotenia, auditu a kontroly nevyhnutnej na vykonávanie navrhnutého nariadenia.

Za rozdelenie finančných prostriedkov medzi týchto päť priorít boli zodpovedné členské štáty.

EURÓPSKY NÁMORNÝ A RYBÁRSKY FOND (ENRF)

Na účely uplatňovania dohody Parlamentu a Rady o novej a dôkladne zrevidovanej spoločnej rybárskej politike sa Európsky námorný a rybársky fond – v súlade s návrhom Komisie a pôvodnými úpravami, ktoré uskutočnil Parlament v roku 2013 – stal predmetom ďalších zmien, pričom svoju konečnú podobu nadobudol po dohode s Radou.

Európsky námorný a rybársky fond je jedným z piatich európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) na obdobie rokov 2014 – 2020. Fond je súčasťou okruhu 2: Udržateľný rast a prírodné zdroje. Je hlavným finančným nástrojom na podporu spoločnej rybárskej politiky EÚ. Malá suma z ENRF je určená na podporu integrovanej námornej politiky. Spoločná rybárska politika podporuje najmä udržateľný rybolov, udržateľnú akvakultúru, kontrolu a presadzovanie, zber údajov a modré hospodárstvo. ENRF poskytuje podporu aj na celoeurópske ciele v námorných a pobrežných záležitostiach, ako je medzinárodné riadenie, poznatky o mori a námorné priestorové plánovanie. Celková suma vyčlenená pre ENRF na obdobie 2014 – 2020 je 6 400 miliónov EUR. EŠIF fungujú podľa spoločných pravidiel a ustanovení (pozri nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013), ktoré zlepšujú a zosúladujú ich koordináciu a vykonávanie. ENRF spolufinancuje projekty spoločne s členskými štátmi: každému členskému štátu je pridelený určitý podiel z celkového rozpočtu fondu v závislosti od rozsahu jeho odvetvia rybolovu (úroveň zamestnanosti a produkcie, veľkosť rybárskej flotily atď.). Následne každý členský štát vypracuje operačný program, v ktorom je opísané rozdelenie zdrojov financovania a ktorý sa má predložiť Komisii na schválenie. Vnútroštátne orgány majú mandát na výber projektov, ktoré sa majú financovať, a spoločne s Komisiou zodpovedajú za vykonávanie operačného programu.

Tento program podporuje tieto štyri hlavné oblasti:

A. Environmentálne udržateľné rybárstvo EÚ

- Investície do selektívnejšieho rybárskeho výstroja s cieľom eliminovať odhadzovanie úlovkov, a tým regulovať vplyv povinnosti vylodiť všetky úlovky, ktorá sa zavádza reformou SRP počínajúc rokom 2015,
- na základe konkrétnej požiadavky Parlamentu sa prioritou stáva zber údajov a kontroly prostredníctvom podstatného zvýšenia podielu ENRF vyčleneného na tento účel,

- vykonávanie opatrení na zachovanie populácií, ako sú obdobia biologického odpočinku,
- zmrazenie dotácií pre prevádzkovateľov, ktorí nedodržiavajú pravidlá spoločnej rybárskej politiky.

B. Konkurencieschopný sektor rybolovu EÚ

- Počiatočná podpora (až do výšky 75 000 EUR na investície do plavidiel kratších než 12 m) pre rybárov do 40 rokov s aspoň päťročnou odbornou praxou v tomto sektore,
- podpora diverzifikácie príjmov rybárov prostredníctvom vedľajších činností (napríklad prostredníctvom rybárskej turistiky); významnou skutočnosťou je, že Parlament odmietol možnosť spočívajúcu v rekvalifikácii rybárov na iný druh činnosti, ktorú pôvodne navrhovala Komisia,
- investície do zariadení na palube v záujme lepšieho riadenia úlovkov a zvýšenia ich kvality, ako aj investície do prístavnej infraštruktúry v záujme plnenia povinnosti vylodiť úlovky,
- podpora inovácií vrátane vývoja modernejších a ekologickejších plavidiel,
- podpora plánov produkcie a uvádzania na trh, ktoré vypracovali organizácie výrobcov,
- podpora na zošrotovanie plavidiel rybárov, ktorí končia s činnosťou, s cieľom znížiť kapacitu a rybolovné úsilie flotily,
- podpora pri výmene motora s cieľom znížiť výkon a emisie CO₂ (podmienená znížením výkonu motora v prípade plavidiel s dĺžkou 12 až 24 metrov).

C. Lepšie sociálne podmienky

- Investície zamerané na zlepšenie zdravia, hygieny a bezpečnosti na palube,
- odborná príprava rybárov,
- zriadenie vzájomného poisťného fondu, ktorý sa má vzťahovať na prípady prírodných katastrof a environmentálnych havárií alebo zdravotných úrazov (pre rybárov, ako aj chovateľov ustríc v prípade nešťastia).

D. Modrý rast (akvakultúra)

- Podpora posilňovania technologického rozvoja, inovácií a prenosu vedomostí,
- zvýšenie konkurencieschopnosti a životaschopnosti podnikov pôsobiacich v oblasti akvakultúry, predovšetkým malých a stredných podnikov,
- iniciatívy na ochranu a obnovu vodnej biodiverzity a na posilnenie ekosystémov súvisiacich s akvakultúrou,
- podpora akvakultúry s vysokou úrovňou ochrany životného prostredia, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat a verejného zdravia a bezpečnosti,
- rozvoj odbornej prípravy, nových odborných zručností a celoživotného vzdelávania. Pre vykonávanie týchto opatrení sú dôležité stratégie pre inteligentnú

špecializáciu (RIS3): využívajú integrovaný prístup, ktorý umožňuje uplatňovať nové iniciatívy a aplikácie v rámci všetkých existujúcich hospodárskych činností prostredníctvom podpory inovácií, vytvárania nových firiem a prístupov zdola nahor. Tieto zásady teda môžu zohrávať dôležitú úlohu pri stimulácii modrého rastu.

Rozpočet:

Európsky námorný a rybársky fond má na obdobie 2014 – 2020 k dispozícii prostriedky vo výške 6,4 miliardy EUR. Členské štáty spravujú 89 % prostriedkov fondu a používajú ich na znižovanie vplyvu rybolovu na morské prostredie, poskytovanie väčšieho množstva trhových nástrojov spotrebiteľom a odborníkom, na podporu spoločnej správy chránených oblastí a podporu drobného rybolovu. Z toho:

- sa 4 340 miliónov EUR vyčleňuje na udržateľný rozvoj rybolovu a akvakultúry vrátane opatrení súvisiacich s uvádzaním na trh a spracovávaním, technickej podpory, miestneho rozvoja a podpory pre rybolovné oblasti,
- 580 miliónov EUR na opatrenia na kontrolu a presadzovanie s cieľom monitorovať súlad so spoločnou rybárskou politikou a chrániť spravodlivý prístup k zdravým populáciám; tieto opatrenia zahŕňajú kontrolu prístupu do rybolovných oblastí, rybolovné úsilie, celkový povolený výlov a kvóty,
- 520 miliónov EUR na financovanie zberu údajov na účely lepšieho dlhodobého riadenia rybolovu (napr. pochopenie a sledovanie komerčných druhov a dynamiky jednodruhového, ako aj zmiešaného rybolovu a ekologické modelovanie regionálnych oblastí),
- 71 miliónov EUR na opatrenia modrého hospodárstva s cieľom zabezpečiť udržateľný rast a tvorbu pracovných miest vďaka morským zdrojom v oblastiach, ako je námorný dozor, zlepšenie poznatkov o moriach a ekosystémoch a zodpovedné využívanie nových morských zdrojov (energia, biotechnológie atď.),
- 192,5 milióna EUR na kompenzáciu pre najvzdialenejšie regióny, ktorých flotily väčšinou tvoria malé plavidlá. EFNR zohľadňuje špecifické znevýhodnenia najvzdialenejších regiónov prostredníctvom intenzívnejšej verejnej pomoci a osobitného režimu kompenzácie dodatočných nákladov na produkty rybolovu a akvakultúry.

Komisia priamo spravuje zvyšných 11 %, a to na podporu projektov na úrovni EÚ týkajúcich sa námorných a pobrežných záležitostí vrátane námorného priestorového plánovania, medzinárodnej správy a spolupráce a výmeny informácií a najlepších postupov.

Viacročný finančný rámec (VFR):

Štrukturálna pomoc pre SRP je regulovaná prostredníctvom VFR, ktorý stanovuje maximálne ročné sumy, ktoré môže EÚ vynaložiť na jednotlivé politické oblasti. Stanovuje schému finančného plánovania a rozpočtovej disciplíny, čím sa zabezpečuje predvídateľnosť výdavkov EÚ a ich pohyb v rámci dohodnutých limitov, a to počas obdobia, ktoré je dostatočne dlhé na to, aby spoločné politiky boli účinné. VFR na roky 2014 – 2020 je rozdelený na šesť kategórií výdavkov, ktoré zodpovedajú rôznym

oblastiam činnosti, z ktorých jednu predstavuje udržateľný rast a prírodné zdroje, do ktorej patrí aj SRP a ktorá má rozpočet vo výške 420 miliárd EUR. Komisia 2. mája 2018 zverejnila svoj návrh VFR na roky 2021 – 2027 a 12. júna 2018 GR MARE zverejnilo svoj návrh ENRF s týmito hlavnými prioritami:

- podpora udržateľného rybolovu a ochrany morských biologických zdrojov,
- prispievanie k potravinovej bezpečnosti v EÚ prostredníctvom udržateľnej a konkurencieschopnej akvakultúry a trhov,
- umožnenie rastu udržateľného modrého hospodárstva a podpora prosperujúcich pobrežných komunít,
- posilnenie medzinárodnej správy oceánov a umožnenie bezpečných, chránených, čistých a udržateľne spravovaných morí a oceánov.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament hlasuje o rozpočte a udelení absolútoría. Spoluzákonodarcovia hlasujú o návrhu ENRF v riadnom legislatívnom postupe. Parlament počas každoročného postupu udeľovania absolútoría skúma výdavky EÚ vynaložené prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Dňa 6. júla 2016 prerokoval a prijal iniciatívnu správu o príprave povolebnej revízie viacročného finančného rámca na obdobie 2014 – 2020^[1] ako svoj príspevok k tomuto procesu pred predložením preskúmania viacročného finančného rámca v polovici obdobia Komisiou. Výbor pre rybníctvo 11. novembra 2017 hlasoval o stanovisku pre Výbor pre rozpočet pod názvom Budúci VFR: príprava pozície Parlamentu k VFR na obdobie po roku 2020.

Parlament prijal 13. marca 2019 legislatívne uznesenie o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 508/2014, pokiaľ ide o určité pravidlá týkajúce sa ENRF z dôvodu vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie.^[2] Toto nariadenie EÚ sa uplatňuje na prebiehajúce nariadenie o ENRF na obdobie rokov 2014 – 2020.

Parlament prijal 4. apríla 2019 legislatívny návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde pre námorníctvo a rybníctvo na obdobie rokov 2021 – 2027^[3]. Tento fond by sa mal zamerať na ciele poskytovanie finančných prostriedkov z rozpočtu Únie na podporu spoločnej rybníckej politiky (SRP), námornej politiky Únie a medzinárodných záväzkov Únie v oblasti správy oceánov.

Carmen-Paz Martí
05/2019

[1] Ú. v. EÚ C 101, 16.3.2018, s. 64.

[2] P8_TA-PROV(2019)0183.

[3] P8_TA(2019)0343.

